

Colonel (rtr) prof. univ. dr.
Ion GIURCĂ¹

PREOTUL DUMITRU BRUMUȘESCU ÎN CAMPANIA DIN ANUL 1913 ȘI RĂZBOIUL DE ÎNTREGIRE A ROMÂNIEI

Unul dintre cei mai devotați slujitori ai Crucii și Armatei Române, s-a născut în anul 1863 în satul Schitu, județul Olt, fiind absolvent de seminar inferior, la sfârșitul căruia a fost repartizat la parohia Mierlești.

A luat contact cu armata în anul 1913, la vârsta de 50 de ani, în perioada celui de-al Doilea Război Balcanic, fiind mobilizat la Regimentul 14 Artilerie. Pe durata participării la activitățile unității la nord și sud de Dunăre, a notat aproape zilnic evenimentele în mijlocul cărora s-a aflat care, după o atentă prelucrare, le-a publicat sub titlul „Însemnări din Campania anului 1913 în Bulgaria”.²

Succint, activitatea sa în această campanie a fost prezentată la 3/16 octombrie 1917 protopopului Constantin Nazarie, șeful Serviciului Religios din cadrul Marelui Cartier General, din care

rezultă: „Anul 1913, luna iunie, ziua 22 am fost mobilizat pe lângă Regimentul 14 Artilerie, cu care am trecut în Bulgaria, ajungând până la Arab-Canal (30 km de Sofia), la 27-28 august am trecut Dunărea în țară, făcând carantina 15 zile, astfel că abia la 15 septembrie am putut să fiu demobilizat. În acest timp am îndurat cele mai grele mizerii și am înfruntat cele mai groaznice pericole; știut fiind că, deși glonțul nu a existat, epidemiile au fost din belșug și în caz de epidemii, medicii și preoții sunt cei dintâi luptători și cei mai grav expuși pericolului.

Nu mi-am limitat misiunea mea numai la înmormântarea decedaților, ori la o slabă formă de ridicare a moralului pe calea abstractului, ci cu toată dragostea de omnire, putere de voință și muncă, m-am pus în slujba bine-lui pe calea pozitivului, combătând epidemia prin cele mai eficiente mijloace ce aveam la îndemână, astfel că nu cu puțin, cred eu, am contribuit la stingerea ei.

Chiar dl. colonel Ion Bârsescu, comandantul regimentului de la mobilizare, mi-a adus cele mai distinse laude și mulțumiri.

Tot în acest timp, întâmplându-se ca preotul Regimentului 3 Olt să se îmbolnăvească și evacueze în țară încă de la trecerea Dunării, tot mie mi s-a încredințat misiunea de a servi și pe acest regiment și este știut de toată lumea că și de această sarcină m-am achitat cu mare laudă.⁷³

Perioada toamna anului 1913, până la intrarea României în Războiul de Întregire, a fost marcată de o implicare constantă a preotului D. Brumușescu în activitățile unităților militare din garnizoana Slatina, în raportul sus menționat precizându-se că: „...fără excepție, am fost chemat la Regimentele 14 Artilerie și 43 Infanterie nu numai la depunerea jurământului trupeii (semnătura din livret vorbește), dar am fost nelipsit la toate serbările naționale și cele mai însemnate serbări din acele regimente. Pot rezuma că am făcut serviciu complet de preot al celor două regimente.”⁷⁴

Mobilizat în august 1916 la Regimentul 43 Infanterie, din Divizia 11 Infanterie, comandată succesiv de către generalii de brigadă Ioan Muică, Dumitru Cocorășcu și Ernest Broșteanu, până în primăvara anului 1918 preotul D. Brumușescu a fost confesor al acestei unități și al nou constituitului Regiment 43/59 Infanterie în perioada reorganizării din iarna și primăvara anului 1917.

În Campania din anul 1916 a participat la luptele din Valea Jiului, în Oltenia și Muntenia, apoi, pe fondul înfrângerii în Bătălia de pe Neajlov și Argeș, unitatea sa a dus lupte pe aliniamente succesive, retrăgându-se în final în Moldova.

Modul în care și-a desfășurat activitatea de confesor

al unității din care făcea parte în campania din anul 1916 este reflectat într-un raport, terminat la 9/22 iulie 1917 și înaintat Serviciului Religios din Marele Cartier General: „De la începutul campaniei până în prezent nu am părăsit regimentul nici o zi; la toate ocaziile când officiam, țineam trupei cuvântări, îmbărbătându-i și întărindu-le credința în Dumnezeu. La plecarea din cazarmă, am spovedit și împărtășit pe toți ofițerii, precum și trupa. Pe cei căzuți în luptă i-am înmormântat creștinește, iar în retragerea care a urmat, am fost întotdeauna lângă regiment.

După sosirea și stabilirea noastră în satul Pocreaca, a început teribilul flagel al tifosului, secerând peste 1.375, pe care i-am spovedit, împărtășit și înmormântat, greutatea cea mai mare pe care o întâmpinam era distanța de la satele pe unde se găsea trupa cantonată. În această localitate mai aveam și partea sedentară cu 3000 oameni, îngrijindu-i ca și pe cei activi. Marșurile și lipsurile le-am îndurat împreună cu trupa. La punctul Vama Veche, din Munții Gorjului, am înmormântat ostași sub ploaia de proiectile ale inamicului, în fața statului major al Brigăzii 22, la Slatina și la Titu, unde mi s-a capturat de inamic trăsura cu bagaje, în urma unei lupte sângeroase, susținute de Regimentul 43, s-au putut salva mulți refugiați și coloane de muniții.”⁷⁵

Asupra activității desfășurate în campania din anul 1916, într-o Dare de seamă transmisă protopopului Constantin Nazarie în octombrie 1917, preotul Dumitru Brumușescu aducea în atenție noi elemente în privința activității sale: „La 15 august 1916 am părăsit întreaga mea familie foarte numeroasă, plecând în război cu Regimentul 43 Infanterie. În luptele de la Jiu am fost absolut nedespărțit de regimentul meu, căutând ca în furia celor mai mari lupte să-mi fac complet datoria mea de preot, ba chiar am depășit, îndemnând și încurajând ostașii la datorie. Am servit nu numai regimentul meu, dar și pe Regimentul 41 Infanterie, al cărui preot nu era prezent. În retragerea de la Jiu și până aici, cam de la 29 octombrie la 6 ianuarie, peste două luni de timp de iarnă, imposibil de rău, am îndurat cele mai grele mizerii, frig și foame completă.

Am pierdut din cauza peripețiilor retragerii, trăsura, doi cai și tot bagajul meu propriu.”⁷⁶

Regrupată în Moldova, între Siret și Prut în raionul Poeni, Prisăceni, Măcărești, Moreni, la sud de Iași, Divizia 11 Infanterie, la comanda căreia a fost numit colonelul Ernest Broșteanu, eroul de la Arabagi⁷⁷, a început procesul de reorganizare, în conformitate cu ordinele Marelui Cartier General, aflat inițial la Bârlad, mutat apoi la Iași. După unele schimbări a zonei de dislocare, în final Regimentul 43 Infanterie s-a concentrat în vederea reorganizării în zona localității Pocreaca.

Datorită pierderilor mari suferite de către unități și insuficienței efectivelor, Marele Cartier General a decis contopirea a câte două unități, astfel că în ianuarie 1917 s-a constituit Regimentul 43/59 Infanterie, comandat inițial de către maiorul Ion Mareș, ulterior colonelul Constantin Pomponiu, al cărui confesor a fost numit preotul Brumușescu Dumitru.

Despre perioada grea a reorganizării unității din care făcea parte, peste câteva luni confesorul unității avea să scrie: „De la 6 ianuarie am avut grozava durere sufletească să asist la cea mai mare nenorocire a acestui regiment, bântuit de complexul mizeriilor și epidemiilor nimicitoare. Am stat slujbă neadormită la datorie; însumi eu epuizat complet de mizerii și lipsuri de toate felurile, n-am încetat o zi măcar, de la înalta mea chemare în vârtejul valurilor nenorocirii.

Sunt singurul care ziua, noaptea, prin cele mai imposibile noroaie și vremuri, am însoțit la lăcașul de veci pe iubii mei fii sufletești și compatrioți, îngrijind a li se face toate formele înmormântării de religie, obicei și igienă.

Activitatea mea nu se limita numai la îngrijirea trupei din satul Pocreaca, ci trebuia, ziua și noaptea, să alerg frământând noroaiele și frământat de vremuri, fiind chemat de nevoile serviciului în satele: Slobozia Milu, 8 km de Pocreaca, Poiana Câmpului și Trestiana, 4 km cel puțin, trupa fiind risipită în aceste localități, mai ales că eram obligat a servi și Spitalul Mobil. Așa că zilnic făceam ocoluri de câte 20 km cel puțin.

Afară de aceasta, în toate sărbătorile eram obligat, la ordinul Marelui Cartier General, să servesc Sf. Liturghie și să țin cuvântări morale trupei ce se aduna la acest centru. Iar de la 4 august a.c. și până în prezent, sunt iar cu regimentul apărând moșia și legea strămoșească.

Las ca adevărurile arătate în această dare de seamă să vorbească, dacă am pus în joc toată puterea sufletească și fizică de a mă achita de sarcina ce mi-au îngreunat-o împrejurările, dacă am reușit să mi-o fac”⁸

În Regimentul 43/59 Infanterie a fost repartizată la solicitarea sa sublocotenent onorific Ecaterina Teodoroiu, primită inițial cu suspiciune și rezerve din partea comenzii unității, situația sa fiind rezolvată după o serie de intervenții până la regina Maria și principele Carol. Rezolvarea situației Ecaterinei Teodoroiu în cadrul Regimentului 43/59 Infanterie a venit de la colonelul Ernest Broșteanu, comandantul Diviziei 11 Infanterie care, după ce a primit-o în audiență și l-a informat verbal pe principele Carol despre situație, a decis ca aceasta să-și continue activitatea în cadrul aceleiași unități, acordându-i-se respectul cuvenit.

La 21 februarie/6 martie 1917 colonelul Ernest Broșteanu a transmis comandantului Brigăzii 21 Infanterie și celui al Regimentului 43/59 Infanterie:

„Veți binevoi a cunoaște că Domnișoara cercetașe Ecaterina Teodoroiu este autorizată a-și continua activitatea ce îndeplinește în Compania 7, comandată de Subloc. Gh. Mănoiu. Va fi considerată și tratată cu cea mai mare îngrijire, astfel cum merită un suflet nobil, cinstit, demn și plin de sentimentul de sacrificiu al D-sale. Va lua masa gratuit la popota ofițerilor, unde i se va da cinstea cuvenită.”⁹

Din acel moment, Ecaterina Teodoroiu a fost încadrată comandant de pluton, luând parte la programul de pregătire a trupei în cadrul companiei comandată de sublocotenentul Gheorghe Mănoiu.

Serviciu religios la moartea Ecaterinei Teodoroiu

În plină desfășurare a luptelor din zona Mărășești, Divizia 11 Infanterie a primit ordin să se deplaseze în zona operațiilor militare, regimentul din care făcea parte Ecaterina Teodoroiu executând un extenuant marș pe jos de la Codăești la Barcea Nouă, unde a ajuns în ziua de 6/19 august 1917.

Pe malul stâng al Siretului trupele și-au refăcut capacitatea de acțiune, pentru ca la 15/28 august unitatea să fie dislocată la Călimănești, imediat nord Mărășești. Conform ordinelor eșalonului superior, primele unități ale Diviziei 11 Infanterie au intrat în luptă în ziua de 19 august/1 septembrie 1917, iar Regimentul 43/59 Infanterie în dimineața zilei de 21 august/3 septembrie 1917.

În ziua de 22 august/4 septembrie, până la ora 12.30, pe tot frontul a fost acalmie. Deși s-a încercat executarea unor recunoașteri la inamic de către patrulă din Regimentul 42/66 și Regimentul 43/59, datorită pozițiilor dominante ocupate de acesta și riposteii ferme cu armament automat, toate acțiunile au eșuat.

Un eveniment tragic din acea zi avea să fie consemnat în Registrul istoric al Diviziei 11 Infanterie: „Către ora 21, inamicul a întreprins un atac prin surprindere, cu patrulă tari, care s-au apropiat de tranșeele Regimentului 42/66 și Regimentului 43/59, servindu-se numai de grenadă și mitraliere, în timp ce cu bombardiere de tranșee trăgeau asupra rezervelor. Incursiunile au fost respinse. În această luptă a fost ucisă eroina Ecaterina Teodoroiu.”¹⁰

Moartea Ecaterinei Teodoroiu a fost evocată și în „Ordinul de Zi nr. 1” semnat de comandantul Regimentului 43/59 Infanterie, colonelul Constantin Pomponiu, în care se arăta: „În timpul ciocnirii de ieri-noapte pe Dealul Secului, a căzut în fruntea plutonului său, lovită în inima-i generoasă de două gloanțe de mitralieră, voluntara Ecaterina Teodoroiu din Compania 7.

Pildă rară a unui cald entuziasm, unit cu cea mai strălucitoare energie, aceea pe care unii au numit-o pe drept

cuvânt «Eroina de la Jiu», și-a dat jertfa supremă, lipsită de orice trufie, de orice deșartă ambiție, numai din dragostea de a apăra pământul patriei noastre, cotropit de dușmani. Ecaterina Teodoroiu a fost la înălțimea celor mai viteji apărători ai țării sale, pe care i-a întrecut prin puterea cu care își înfrângea slăbiciunea femeiască, știind să dovedească vigoarea bărbăției de trup și de suflet și calitățile întregi ale unui ostaș îndrăzneț, neobosit și plin de entuziasmul de a se face folositor cu orice preț.

Aceea care a luptat ca un viteaz din alte vremuri la Tg. Jiu, aceea care a desfășurat o energie rară împotriva morții albe, care a secerat pe camarazii ei bolnavi de tifos exantematic, pornise din nou la luptă cu un avânt renăscut, cu nădejdea că va contribui și ea la opera cea mare a răzbunării, la a cărei pregătire a luat parte activă. A căzut înainte de a ajunge la țelul acestei revanșe. Și-a dat viața cu simplitatea eroismului adevărat, nu pentru a obține apoteoza de vorbă, ci pentru că așa cerea inima ei, pentru că așa cerea sufletul ei că i se împlinește datoria vieții.

Aceea – care în vitejia-i comunicativă a murit în clipa când se descoperea spre a-și îndemna ostașii cu vorbele «Înainte băieți, nu vă lăsați, sunteți cu mine» – are drept din clipa aceasta la cinstirea veșnică a tuturor românilor.

Pentru dragostea-i de țară, pentru simțu-i rar al datoriei, pentru energia și avântul cu care și-a împlinit ceea ce socotea misiunea ei până la jertfa supremă, o citez la ordin de zi pe regiment, dând-o ca pildă tuturor ostașilor.¹¹

Preotului îi fusese dat să desfășoare serviciul religios la moartea unui mare număr de ofițeri și trupă, dar, se pare, momentul înmormântării sublocotenentului Ecaterina Teodoroiu și căpitanului Dimitrie Morjan l-a impresionat cel mai mult, poate și pentru faptul că au fost ultimii ofițeri din regimentul său morți în luptele din zona Mărășești-Panciu, după aceea zi unitatea fiind scoasă de pe linia frontului.

După ce în toamna anului 1917 unitatea sa a desfășurat activități pentru restabilirea ordinii grav afectată de trupele ruse bolșevizate la sud de Iași, Regimentul 43/59 Infanterie a fost trecut la est de Prut, acționând în zona Chișinău-Tighina pentru respingerea adversarului peste Nistru.

Sublocotenenții Ecaterina Teodoroiu și Gheorghe Mănoiu

În prima zi a anului 1918, în semn de recunoaștere a activității sale în campaniile din anii 1916 și 1917, preotului D. Brumușescu i s-a acordat gradul de căpitan asimilat. Nu am identificat date, ceva lăsat scris de către preotul Dumitru Brumușescu, referitor la activitatea sa în Basarabia în perioada ianuarie-martie 1918. Cu siguranță a fost prezent în mijlocul trupelor în perioada luptelor de la Tighina și la ceremoniile impresionante din ziua de 24 ianuarie/6 februarie 1918, desfășurate la Chișinău, când, pentru prima dată, s-a sărbătorit cu fastul cuvenit ziua Unirii Principatelor Române în Basarabia.¹²

În contextul încheierii păcii preliminare cu reprezentanții Puterilor Centrale la Buftea (20 februarie/5 martie 1918) și a păcii de la București (24 aprilie/7 mai 1918), Unitățile Diviziei 11 Infanterie au fost scoase din Basarabia și concentrate la vest de Prut, Regimentul 43/59 fiind concentrat în localitatea Poeni, unde a început activitățile de demobilizare, conform ordinelor Marelui Cartier General.

În acel context a fost demobilizat și preotul Dumitru Brumușescu, despre care comandantul său de regiment, colonelul Constantin Pomponiu avea să scrie: „S-a oferit de bună voie să meargă în companie cu Regimentul 43 în prima parte a campaniei și cu Regimentul 43/59 în a doua parte a campaniei. În februarie 1917, am găsit acest regiment în Pocreaca, unde acest preot a avut mult de îndurat și de lucru foarte mult. Regimentul fiind bătut de tifos exantematic, în care timp și-a făcut datoria cu mult zel. Pe front a fost totdeauna la datorie, ducându-de până în prima tranșee, pentru a mângâia pe cei răniți și și a îngropa pe cei căzuți pe câmpul de onoare. Totdeauna și-a făcut datoria în conștiință.

Am fost foarte mulțumit de serviciile aduse corpului, pentru care a fost propus și înaintat. Un preot

foarte serios, s-a purtat cu multă demnitate atât în mijlocul trupei, cât și între ofițerii corpului”.¹³

Așadar, în iunie 1918, fiind demobilizat, preotul Dumitru Brumușescu a revenit la parohia sa din localitatea Schitu, unde și-a desfășurat activitățile specifice, continuând să cinstească eroii neamului să adune prețioase mărturii istorice.¹⁴

În contextul primelor alegeri din România Întregită, preotul Dumitru Brumușescu s-a implicat în viața politică, candidând și ales senator pe listele Partidului Țărănesc, condus de Ion Mihalache, în primul Parlament al României Mari, la a cărei înfăptuire a contribuit, slujind Țara ca preot în al Doilea Război Balcanic (1913) și în Războiul Reîntregirii.

După această legislatură, preotul Dumitru Brumușescu și-a împlinit îndatoririle sfinte la parohia Schitu, continuând să se implice în viața și activitatea unităților din garnizoana Slatina.

Peste câțiva ani, cu ocazia dezvelirii monumentului eroinei Ecaterina Teodoroiu la Slatina, la 7 iunie 1925, în prezența reginei Maria, preotul Dumitru Brumușescu a rostit un emoționant discurs, în care a evocat momentul morții Ecaterinei Teodoroiu și activitatea pe care a desfășurat-o în acel context:

„Majestate și mult iubită mamă a tuturor românilor, Fraților,

Îmi place mai mult a zice acest cuvânt, căci înaintea dumnezeirii noi suntem copiii Tatălui ceresc și exprimăm prin aceasta dragostea ce trebuie să domnească între frați, împlinind voința Creatorului, de a se înființa împărăția pe pământ între fiii oamenilor, împărăție cerută de noi în toate zilele prin rugăciunea domnească.

Nu trebuie uitat că înaintea Domnului nu există ranguri sau demnități, întrucât iubirea către aproapele va fi înaintea Maiestății Sale Dumnezeiești mai scumpă decât toate demnitățile și măririle acestei lumi. Noi astăzi suntem veniți nu numai să proslăvim eroismul copilei Ecaterina Teodoroiu, dar mai mult pentru a-i arăta prinosul de recunoștință și iubire nemărginită pentru devotamentul și jertfirea vieții sale pentru țară și lege.

Fraților! Eroina noastră Ecaterina Teodoroiu rămâne în analele istoriei neamului românesc alături de legenda fată de la Cozia, care în timpul voievodului Vlad Țepeș a tăiat capul unui pașă, și care a fost cântată atât de frumos de poezii noștri, ridicându-se până la eroismul voivodului său.

Și iată, cum, sunt în măsură a vă arăta eroismul acestei plăpânde copilițe. Era în anul 1916, luni 12 septembrie, când se dau lupte înfricoșate pe vârful Muntelui Buliga. Între pelerinii ce veneau din diferite unghiuri ale țării să-și vază pe feciorii care luptau pe creasta acestui munte în ziua arătată de 12 septembrie, se afla și

copila Ecaterina, suind coasta muntelui cu o legăturică în mână, la frățiorul său Nicolae Teodoroiu, sergent în Regimentul 18 Infanterie, compania a 6-a. Nu apucase bine să-și împărtășească grijile și iubirea lor frățască, când începe un atac formidabil; în toiul luptei un glonț inamic, îl răpune, făcându-1 să-și dea sufletul în brațele iubitei sale surioare.

Această întâmplare nenorocită face din această blândă copilă o luptătoare. Ia arma din mâna fratelui său și începe să tragă în dușmani, strigând la soldați Înainte, înainte!

Vrednică de legendarele amazoane ca o scânteie electrică pătrunde în inima ostașilor acest avânt al fecioarei din Vădeni, năvălind asupra nemților, pe care îi prăbușesc dincolo de crestele munților. Inamicul fiind învins, noaptea s'a și retras din poziție, iar doua zi armatele noastre au trecut granița, intrând în Ardeal victorioase. Eroina noastră, căreia i se datorește această victorie, a fost găsită de sanitari leșinată într'un loc printre cadavrele eroilor, rănită în picior de gloanțele dușmane și pe urmă evacuate la spitalul din Târgu-Jiu.

În cursul retragerii, au fost evacuați în Moldova și răniții noștri, între care se găsea și Ecaterina Teodoroiu. Iar acolo a fost găsită de M.S. Regina care, impresionată adânc de eroismul acestei copile, după însănătoșire a luat-o pe lângă sine, dar zadarnic i s'a propus să rămână în apropierea Sa sau a primi însărcinarea de soră de caritate în vreun spital. Ea a refuzat marea onoare ce i se făcea, stăruiind a se duce pe front să lupte pentru țară.

Această încăpățănare de copil providențial, sili pe M.S. Regina a o atașa la un regiment de infanterie, unde învăță în curând toată instrucția teoretică și practică a tuturor armelor, după care fu înaintată la gradul de sublocotenent, dându-i-se comanda unui pluton de ostași.

Întâmplarea face ca Regimentul nostru 43 Infanterie să aibă această fericită onoare de a o primi în rândurile lui. Era o pildă vie de vitejie pentru ostașii noștri. Soldați o venerau și o iubeau ca pe o soră. Era idolul nostru. De altfel, era înzestrată de D-zeu cu cele mai frumoase daruri; bunătatea ei era rară; onestitatea cade sfântă, deși trăia și dormea pe câmpie în mijlocul atâtor mii de militari și prin păduri. Vrednicia ei era fără seamă. Nu avea preget la niciun lucru. Nu știa ce este oboseala, cu toate că duceam zile întregi de marșuri forțate. Foamea și setea o îndura deopotrivă cu ceilalți. Simțea cea mai mare plăcere când oamenii din plutonul său ieșeau bine la inspecție. Toată solda sa era întrebuințată pentru trebuințele plutonului său ca alimente și tutun.

Când am pornit pe front în ziua de 4 august 1917, iarăși s-au făcut stăruițe de către domnul general Broșteanu, comandantul diviziei, și de comandantul regimentului nostru, de a rămâne la o formațiune ușoară

în raport cu sexul său slab, dar absolut nimic nu a putut să o înfrângă de la ceea ce apucase de la voința sa eroică să lupte și să moară pentru țară.

Și a murit ca o eroină din poveste, în fruntea plutonului său, în noaptea de 21/22 august 1917 în luptele de la Muncel, lângă Poenile Popii, străpunsă de două gloanțe inamice în regiunea inimii, și pentru că (sic!) căzuse în zona periculoasă, sub furia gloanțelor inamice și ca să nu rămână pradă corbilor care roiau toată ziua deasupra cadavrelor ce nu se putea înmormânta, locotenentul Mănoiu, originar din acel loc cu Ecaterina Teodoroiu, a săvârșit actul eroic de a înfrunta furia gloanțelor dușmane, târându-se ca șarpele pe pânțele până la locul unde căzuse și, apucând-o de picior, a târât-o mai mult ca o sută de metri până la posturile noastre, de unde au luat-o sanitariii, ducând-o la postul de comandă.

În acea noapte au căzut mulți viteji de ai noștri, pentru că nu aveam poziția consolidată cu tranșee, între care căpitanul Dimitrie Morjan, care tot asemenea a fost adus la ai noștri, iar alți soldați nu au mai putut fi aduși și au fost devorați de păsările răpitoare.

A doua zi s-au luat măsuri pentru înmormântarea eroilor pe care am săvârșit-o cu tot fastul religios și cu toate onorurile date de trupe eroilor. Iar pe Ecaterina Teodoroiu și căpitanul Morjan i-am înmormântat, puși mai înainte în două sicrie și în două gropi separate pe valea Codeiului și în marginea drumului ce urcă la

Poenile Popii, în pădurea lui Apostoleanu, la umbra fagiilor seculari, înfigându-se câte o cruce la capul fiecăruia.

Fraților! Sufletul ei măreț s-a suit la ceruri ca să povestească strămoșilor cum știu cei de astăzi să lupte pentru neam și lege. Ea se vede că a fost aleasă de destinul istoric să reînvie și să redea iarăși realitatea legendelor.

Prin moartea ei a înflorit pentru vecie datina neamului și a sporit comoara de basme cu o nouă și măreață icoană.”¹⁵

Era un omagiu impresionant pe care slujitorul altarului și al crucii îl aducea eroinei de pe Dealul Muncelul, iar prin cea care făcuse jertfa supremă, tuturor celor care au căzut pe câmpul de onoare de la Nistru până la Tisa, de acolo mai departe, până la Budapesta și dincolo de Dunăre.

PRIEST DUMITRU BRUMUȘESCU In the Campaign of 1913 and the First World War

Abstract: There are presented details regarding the activity of priest Dumitru Brumușescu. The information that is revealed has as source archive documents.

Keywords: Dumitru Brumușescu, priest, Ecaterina Teodoroiu, religious service, battle field.

NOTE

[1] Universitatea Hyperion din București.

[2] Preot Dumitru Brumușescu, *Însemnări din Campania anului 1913 în Bulgaria*, Institutul de Editură și Arte Grafice Flacăra, București, 1915.

[3] Arhivele Militare Naționale Române (în continuare A.M.N.R.), *Fond Inspectoratul Clerului Militar*, dosar nr. 15, f. 209.

[4] *Ibidem*.

[5] Apud, Arhim. Veniamin Micle, *Aspecte din activitatea pastorală a preoților mobilizați în Primul Război Mondial*, în *Povestea vorbii* 21, Anul V(XXIV), nr. 34 (18) - decembrie 2016, p. 1.

[6] A.M.N.R., *Fond Inspectoratul Clerului Militar*, dosar nr. 15, f. 210.

[7] Pe larg în Ion Giurcă, *Generalul Ernest Broșteanu - eliberator al Basarabiei*, București, Editura Militară, 2020, p. 45-66.

[8] A.M.N.R., *Fond Inspectoratul Clerului Militar*, dosar nr. 15, f. 211.

[9] *Idem*, *Fond Marele Stat Major, Serviciul Istoric*, dosar nr. 1761, f. 135.

[10] *Idem*, *Fond RIJO, Divizia 11 Infanterie*, dosar nr. 1912, f. 167.

[11] *Cultul Eroilor Noștri*, Organ al Societății Mormintelor de Război, nr. 2/1921, p. 30.

[12] Pe larg în Ion Giurcă, *op.cit.*, p. 191-200.

[13] Preot Nicolae G. Popescu, *Preoțimea română și Întregirea Neamului. Chipuri, fapte, suferinți și pilde pentru viitor*, Tipografia Vreamea, Str. Carol nr. 1, 1940, p. 94.

[14] Ionuț Jifcu, *Deputații și senatorii de Olt în primul Parlament al României Mari*, <https://www.gazetanoua.ro/index/art/t/deputatii-si-senatorii-de-olt-in-primul-parlament-al-romaniei-mari>

[15] Pr. D. Brumușescu, *Moartea eroinei Ecaterina Teodoroiu*, în *Cultul Eroilor*, Anul VI, nr. 4-6, aprilie-iunie 1925, p. 16-18.